

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ ФИЛОСОФИЯ

ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ ФИЛОСОФИЯ КАФЕДРАСЫ

Ash3218 Абай және Шәкәрім
ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

5 ECTS

6B02201 Философия

Құрастырған: философия ғылымдарының докторы Б.М. Аташ

Философия кафедрасының мәжілісінде қарастырылған және ұсынылған
2024 жылғы «29» Тамыз, №1 хаттама

Алматы, 2024

«Абай және Шәкәрім» пәні бойынша
оқу-әдістемелік кешен негізінде
Құрастырған: философия ғылымдарының
докторы
Б.М. Аташ
2024-2025 оқу жылы

**«Абай және Шәкәрім»
ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ**

Емтиханға ұсынылатын оқу тақырыптары мен мазмұны: Абай мен Шәкәрім философиясының алғышарттары. XIX ғасыр мен XX ғасыр басындағы қоғамдық саяси ахуал мен руханият. XIX ғасырдағы ағартушылық пен прогресс. Абайдың өмірі мен шығармашылығы. Шәкәрімнің өмірі мен шығармашылығы. Отандық Абайтанушылар, Шәкәрімтанушылар мектебі мен оның туындыларының зерттелу деңгейі. Абай туындылары мен философиясының өзіндік ерекшеліктері. Абайдың ақындық шеберлігі және поэтикалық философиясы. Абай шығысшылдық дәстүрі. Абайдың батысшылдық көзқарастары. Абайдың әлеуметтік философиясы. Абай қазақ қоғамының әлеуметтік сыншысы. Шәкәрім және Абай мектебі туралы. Шәкәрімнің кәсіби философиялық деңгейі. Шәкәрім поэтикасындағы ойтолғам шеберлігі. Шәкәрім Құдайбердіұлының тарихи-танымдық ойтолғаныстары. Шәкәрім шежіресіндегі тарих философиясы. Шәкәрімнің «Үш анық» еңбегіндегі әлемдік философия тарихындағы орны. Шәкәрімнің «Үш анық» еңбегіндегі ақиқат және оның қазақ этикасы тарихындағы орны. Шәкәрімнің діни философиясы. Шәкәрімнің қажылығы мен діншілдік өмірі.

Оқу нәтижелері: Абай философияның негізгі категорияларына анықтама беру; Философияның тарихи дамуындағы маңызды кезеңдерді сипаттау; Абай философиялық теориялардың негізгі ережелерін атап көрсету; Шәкәрімнің философияның негізгі мәселелерін сипаттау; Абай және Шәкәрімнің философиялық ойларын танып-білудің негізгі ғылыми және философиялық әдістерін анықтау; Арнайы әдебиеттерден алынған түсініктемелерге негізделген философиялық мәтіндердің мазмұнын ашып көрсету; Қоғамды философиялық тұрғыдан түсіну ерекшеліктерін негіздеу.; Философиялық емес формалардың философиялық мазмұнын ашу; Шәкәрімнің жағдайларға қатысты өз моральдық көзқарасты анықтау; Шәкәрімнің философия, этика және философиялық антропологияның өзекті мәселелері бойынша өз көзқарасыңызды дәлелдеуі т.б. қажет.

Емтихан кестеде белгіленген уақытта басталады. Студент емтихан тапсыру барысында: кешікпей келу, жұмысын уақытылы тапсыру, шпаргалка қарау т.б. университетте жалпы қабылданған емтихан талаптарын қатаң сақтауы тиіс. Олар бұзылған жағдайда студентке «F» бағасы қойылады.

Емтихан формасы: Қорытынды емтихан офлайн жазбаша түрде өткізіледі. Әртүрлі жағдайларға байланысты емтихан формасы өзгерген жағдайда қосымша хабарланады.

Емтиханды бағалау: Емтихан бойынша ең толық (max) балл – 100 балл. Баға қойылу мерзімі – 48 сағат.

Қорытынды емтиханға дайындалу үшін ұсынылатын тақырыптар тізімі және олардың қысқаша мазмұны

1-2.тақырып..Абай мен Шәкәрім философиясының алғышарттары. XIX ғасыр мен XX ғасыр басындағы қоғамдық саяси ахуал мен руханият. XIX ғасырдағы ағартушылық пен прогресс. Абайдың өмірі мен шығармашылығы. Шәкәрімнің өмірі мен шығармашылығы. Отандық Абайтанушылар, Шәкәрімтанушылар мектебі мен оның туындалырының зерттелу деңгейі.

3 Тақырып.Абай туындылары мен философиясының өзіндік ерекшеліктері. Абайдың ақындық шеберлігі және поэтикалық философиясы. Абай шығысшылдық дәстүрі. Абайдың батысшылдық көзқарастары

4-5 Тақырып.Абайдың әлеуметтік философиясы. Абай қазақ қоғамының әлеуметтік сыншысы. Абайдың махаббат философиясы. Абайдың дін және діни философиясы

6 Тақырып.Абай туындыларындағы этика. Абайдың қара сөздеріндегі адамгершілік пен гуманизм. Абай поэтикасындағы этикалық мәселелер. Абай этикасы және қазіргі заман

7 Тақырып.Абай туындыларындағы эстетика. Абайдың эстетикалық көзқарастарындағы шығыстық әсемдік: парсылық әуендер сарыны. Абайдың қазақ эстетикасындағы өзіндік танымы. Абай өнеріндегі логикалық шеберлік пен көркемдік ерекшелік

8 Тақырып. Шәкәрімнің дүниетанымдық көзқарастарының өзіндік ерекшеліктері. Шәкәрім және Абай мектебі. Шәкәрімнің кәсіби философиялық деңгейі. Шәкәрім поэтикасындағы ойтолғам шеберлігі.

9.Тақырып. Шәкәрім Құдайбердіұлының тарихи-танымдық ойтолғаныстары. Шәкәрім шежіресіндегі тарих философиясы. Шәкәрімнің «Үш анық» еңбегіндегі әлемдік философия тарихы. Шәкәрімнің «Үш анық» еңбегіндегі ақиқат және оның қазақ этикасы тарихындағы орны.

10.Тақырып. Шәкәрімнің діни философиясы. Шәкәрімнің қажылығы мен діншілдік өмірі. Шәкәрімнің діни философиясы. Шәкәрім идеясындағы әсіредіншілдікті сынауы

11Тақырып. Шәкәрімнің өмір философиясы. Шәкәрім дүниетанымындағы өмір мен оның мағынасы. Шәкәрімнің өмір сүру қағидаттары. Шәкәрім идеясындағы әділеттілік

12.Тақырып. Шәкәрім этикасы . Шәкәрім дүниетанымындағы рухани құндылықтар. Шәкәрім философиясындағы әділеттілік пен ар-намыс. Қазақ этикасындағы Шәкәрім идеясының орны

13.Тақырып. Абай мен Шәкәрім идеяларының қазақ философиясындағы орны. Абай мен Шәкәрімнің діни көзқарастары және ислам теологиясы. Қазақ этикасындағы Абай мен Шәкәрім идеяларының өзіндік орны. Қазақ даналығындағы сабақтастық: Абай мен Шәкәрім идеялары

14-15Тақырып. Абай мен Шәкәрім философиясы және қазіргі заман. Абай мен Шәкәрім философиясының гуманитарлық интеграциялық таным аясындағы табиғаты: психологиясы, педагогикасы, исламтануы т.б.Абайтану, Шәкәрімтанудың академиялық деңгейі мен кәсіби мектебі. Абай мен Шәкәрім философиясын зерттеудің перспективасы

Пән: «Әлеуметтік-философиялық талдаудағы руханилық пен интеллект». Форма: Оффлайн, Жазбаша Платформа: Univer

№	Критерий	ДЕСКРИПТОРЛ				
		АР				
		«Өте «Жақсы» 90-100 %	«Қанағаттанарлық 70-89%	«Қанағаттанарлықсыз» жақсы» 50-69%	» 25-49%	» 0-24%
1 сұрақ 1 критерий	Емтихан сұрақтарына толық жауап беру, түпнұсқаларды аздаған жалпылай жауаптар толық жақты қолдану	Сұрақтарға толық жауап беру, бірақ жауаптардың сұрақтарға болмауы, пән түпнұсқаларды жан-жақты қолдану	Емтихан сұрақтарына орындалған, жауаптардың білім болуы стилстикалық және грамматикалық қателіктердің болуы	Тапсырма өрескел Қойылған сұрақтар бойынша жан-көрсету, кемшіліктердің болуы стилстикалық және қатар, емтихан ережелерін емтихан ережелерін	Қойылған сұрақтарға қойылып отырған баяндалуы, емес, сонымен көрсете алмауы, сонымен қатар, бұзылуы	
2 критерий	Әрбір қорытынды мен ережелерді егжей-тегжейлі дәлелдеу, логикалық	Тұжырымдамалық ғылыми пайдалануда 3-4	Негізделген ережелер мен ережелер қолданылуы	Жауаптарда Ғылыми ережелер сүйене отырып тұжырымдардың болмауы	мәлімдемені ғылыми тұжырымдардың, бұзылуы	
		түрде құрастыру және мысалдармен растау	дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдарда кішігірім қателіктерге жол беру	туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз	баяндау логикасының мүлдем болмауы	

2 сұрақ	1 критерий	Сұрақтардың мазмұнын толық ашу, курстың практикалық мәселелерін дұрыс талдау	Сұрақтарға жауап беруде, курстың практикалық мәселелерін талдауда аздаған қателіктердің болуы	Сұрақтардың мазмұнының үстүртің ашылуы, практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлдіктің болмауы	Қойылған сұрақтардың мазмұны мен практикалық маңызының ашылмауы	Сұрақтардың мазмұны мен курстың практикалық маңызының мүлдем талданбауы
	2 критерий	Түпнұсқаларды және философиялық категориалдық аппаратты қолдана отырып, материалды айқын да түсінікті баяндау	Түпнұсқалар мен философиялық категориалдық аппараттың жеткіліксіз қамтылуы	Жауаптарда түпнұсқаларды, философиялық категориалдық аппаратты нақты қолданбау	Түпнұсқалар, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер, философиялық категориалдық аппарат нашар пайдаланылған	Ешқандай түпнұсқаның, талдау материалдары мен құралдарының қолданылмауы
3 сұрақ	1 критерий	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасын анық жеткізу, ғылыми сауаттылық, ғылыми тіл нормаларын сақтау	Өзіндік пікірдің жеткілікті айқын болмауы, ғылыми тіл нормаларын сақтауда кемшіліктердің болуы	Қойылған сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасын нақты жеткізе білмеу	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасты дәлелдей алмау, ғылыми тілді қолданбау	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарастың болмауы, ғылыми философиялық аппаратты мүлдем қолданбау
	2 критерий	Мәселені талдау дағдысын көрсете білуде аздаған кемшіліктердің болуы	Мәселені талдау дағдысын көрсете білуде кішігірім кемшіліктердің болуы	Қарастырылып отырған мәселелерді үстіртін талдау	Сұрақтарды талдау дағдысының мүлдем болмауы	Тапсырманы орындамау, емтихан ережелерін бұзу

Қорытынды бағаны есептеу формуласы:

Қорытынды баға (ҚБ) = (%1+%2+%3+%4+%5+%6 т.б.) / К, мұнда % – критерий бойынша тапсырманы орындау деңгейі, К – критерийлердің жалпы саны.

Қорытынды баллды есептеу мысалы

№	Критерийлер	Балл	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық »	«Қанағаттанарлықсыз»	
			90-100%	70-89%	50-69%	25-49%	0-24%
1.	1 Критерий	100					

2.	2 Критерий		75		
3.	3 Критерий			60	
4.	4 Критерий				45
5.	5 Критерий	100			
6.	6 Критерий				49
	Қорытынды %	200	75	60	94

Есептеу кезінде алынған пайызға сүйене отырып, біз бағаны бағалау шкаласымен салыстыра аламыз.

72 балл 70 балдан 89 балға дейін, бұл бағалау шкаласына сәйкес «Жақсы» санатына сәйкес келеді.

Осылайша, осы есептеуде жоба дәстүрлі бағалау шкаласы мен ECTS-ге ауыстыра отырып, білім алушылардың оқу жетістіктерін есепке алуды бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесіне сәйкес «Жақсы», 72 балға бағаланатын болады.

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДАЛУ ҮШІН ҰСЫНЫЛАТЫН

Негізгі:

1. Абай екі томдық шығармалар жинағы Алматы.-2005ж
 2. Шәкәрім ғылыми зерттеулер Алматы.-2012ж
 3. Қазақ философиясы Алматы.-2014ж
 4. Қазақ халқының философиялық мұрасы, Алматы, 2004
- Мырзалы С. Философия. А., 2022
5. Абишев, К..Философия.- Алматы, 2000
- Философиялық сөздік. А., 1996ж.

Интернет материалдары:

- Abai.kz <http://school-collection.edu.ru/>
 - Библиотека сайта philosophy.ru: <http://www.philosophy.ru/>
 - Библиотека философского факультета МГУ: <http://philos.msu.ru/>
- «Открытый университет Казахстана» - <https://openu.kz>.